

Lenin, Wladimir Tljetsj, Brieven over tactiek, (Uitgeverij Progres) Moskou, 1980. 117 blz. f 2,50

De in Moskou gevestigde uitgeverij Progres verpreidt over de wereld in vele talen geschriften van en over leidende figuren uit het marxisme-leninisme. Om het gedachtengoed van dat Sowjet-communisme een zo breed mogelijke verspreiding te geven worden deze boekjes zo goedkoop mogelijk gehouden, hetgeen aan de papierkwaliteit zeker te merken is.

Met dit boekje wordt waarschijnlijk voor het eerst in het Nederlands een aantal brieven en redevoeringen van Lenin (alle uit de periode tussen de april-revolutie in 1917 en Lenins dood in 1924) over tactische problemen uitgegeven. De vertaling is waarschijnlijk door een Rus gemaakt, want hoewel deze niet slecht is blijft het taalgebruik erg statisch.

Zoals altijd bij Oosteuropese uitgaven is er een uitgebreide verklarende notenlijst en een namenregister, waarin heel wat mensen een aantal afwijkingen wordt aangewreven.

Ook deze stukken van Lenin zijn sterk polemisch en gedateerd. Het belang van deze uitgave is gering.

Bank, Jan en Temming, Stef (Red.), Van brede visie tot smalle marge, Acht prominente socialisten over de SDAP en de PvdA, (A.W. Sijthoff) Alphen aan den Rijn, 1981. 253 blz. f 22,50

De laatste jaren herleefde belangstelling voor de geschiedenis van de sociale of klassenstrijd richt zich voornamelijk op de kleinere en linkere groeperingen. Voor de hoofdstroom van de arbeidersbeweging, SDAP en PvdA, is veel minder aandacht.

Eén oorzaak daarvoor is de geringe belangstelling van de sociaal-democratie zelf voor haar eigen geschiedenis. Mede dankzij de activiteiten van redakteur Jan Bank is het aantal publicaties over de geschiedenis van de sociaal-democratie, gelukkig, stijgende.

Dit boek geeft de teksten van lezingen door een achttal vooraanstaande socialisten, gehouden in 1978 en 1979 aan de Universiteit van Utrecht. De inleiders (Verwey-Jonker, Nederhorst, Scheps, Thomassen, Van der Goes van Naters, Van Lier, Van Thijn en Peper) geven ieder een, door persoonlijke herinneringen gekleurd, beeld van een bepaalde fase uit de periode 1930-1980.

De bundel heeft zeker niet de pretentie de volledige geschiedenis te schetsen, maar de verzamelde ego-dokumenten geven wel veel informatie en een goede indruk. Opvallend daarbij zijn de onder de inleiders levende verschillende waarderungen voor dezelfde ontwikkelingen.

Hoewel voorkennis verondersteld wordt, een interessant boek.

Bernstein, Eduard, De voorwaarde tot het socialisme en de taak van de sociaal-democratie, met een voorwoord van Bart Tromp, (Uitgeverij De Arbeiderspers) Amsterdam, 1981. 308 blz. f 42,50

Eind 19-de, begin 20-ste eeuw raakt de grootste sociaal-democratische partij, die van Duitsland, in beroering en discussie over haar politieke praktijk en strategie. Terwijl formeel de marxistische leer werd aangehangen, war in de praktijk een verschuiving merkbaar naar een praktische politiek van strijden voor kleinere verbeteringen, als beweging 'reformisme' benaamd. De partij ging zich hierop richten omdat de, door de stamvaders Marx en Engels voor-spelde, ingrijpende maatschappelijke veranderingen uitbleven.

Eduard Bernstein, als vluchteling in Engeland vertoevend en behorend tot de vertrouwenskring van Engels, begon na de dood van deze zijn twijfels aan bepaalde onderdelen van het marxisme in artikelen te openbaren. Hij poogde hiermee aan de veranderde politiek een nieuwe theoretische basis te geven en hoopte door de utopische denkresten te bestrijden het realistische en idealistische element in de beweging te versterken. Daarop ontstond één van de belangrijkste debatten in de geschiedenis van het marxisme.

Bernsteins aangepaste leer ging 'revisionisme' heten. Foutief worden de termen reformisme en revisionisme vaak als equivalenten gebruikt. Bernsteins opvattingen waren veel radikaler dan die van de partijpolitici, die zich überhaupt niet druk maakten om de theorie. Zijn geschriften zijn zelf, hoewel vaak verkeerd geïnterpreteerd, onbekend gebleven, terwijl de standpunten van zijn tegenstanders ruim bekend en gepubliceerd blven. Dit boek is bijvoorbeeld pas de tweede Nederlandse uitgave. Een goede verklaring voor dit onbekend en onbemind blijven kan ook inleider Bart Tromp niet geven. Bernsteins werk is niet alleen uit historisch oogpunt interessant, ook voor moderne politieke problemen kan men er in te rade gaan.

Boivin, L., Visser, D.T., Wolf, H.J., Nederland geregeld, (Educatieve Uitgeverij Ten Brink N.V.) Meppel, 1981. 118 blz. f 23,50

In dit lesboek, waarschijnlijk bedoeld voor vakken als maatschappijleer e.d. in het voortgezet onderwijs, wordt geprobeerd inzicht te verschaffen in de Nederlandse staatsinrichting.

Sterke nadruk wordt gelegd op de mogelijkheden die mensen zelf hebben hun eigen maatschappelijke situatie te beïnvloeden: "Staatsinrichting begint bij je voordeur".

Het boek is rijk geïllustreerd met cartoons, foto's en krantenknipsels. In elk hoofdstuk wordt aansluiting gezocht bij herkenbare situaties. In de steeds opgenomen opdrachten en vragen wordt steeds gepoogd de net gegeven informatie weer toe te passen op aansprekende voorbeelden, zoals de eigen school.

Op haar globale niveau is de informatie behoorlijk compleet. Het blijft echter een 'schools' boek.

